

FUNKCE JMENNÝCH VĚT VE VYPRÁVĚNÍ

Jmenné věty, ať už mají v přísudku „obyčejné“ přídavné či podstatné jméno, nebo participium (což je ze syntaktického hlediska totéž), vyjadřují stav věci, nikoli děj, který by proběhl. Z hlediska „času“ tedy, pokud je jmenná věta použita ve vyprávění, nevyjadřuje událost či proběhnuvší děj – k tomu slouží narativ –, nýbrž stav, který trval, když děj vyjádřený narativem probíhal. Jedná se tedy o vyjádření nějaké okolnosti děje, stavu, během něhož děj probíhal, dodatečné informace, které přerušuje sled narativů. Při překladu si lze pomoci např. slovem „zrovna“, „v tu dobu“ apod.

Příklad – 2Sam 11,1-4

Vyprávění začíná popisem zahájení válečného konfliktu mezi Izraelci a Amonci. Vyprávění popisuje pomocí narativů jednotlivé po sobě jdoucí události vedoucí k obležení amonského města Raby. Verš 1,1 je ukončen jmennou větou, která nepopisuje nějakou další událost, nýbrž okolnost, za níž předchozí události probíhaly. tedy: „Zatímco se to všechno dělo, David zůstal v Jeruzalémě“.

וַיְהִי לְתִשְׁבֹּת הַשָּׁנָה
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יוֹאָב וְאֶת־עֲבָדָיו ...
וַיִּשְׁחָתוּ אֶת־בְּנֵי עֲמֹן
וַיִּצְרוּ עַל־רָבָה
וְדָוִד יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם

Vyprávění dále pokračuje tím, co David v Jeruzalémě dělal – jak se procházel za večera po terase královského paláce a jak tam spatřil ženu. Poptal se, o koho se jedná, zavola si ji a ona s ním spala. Následuje jmenná věta o tom, že Batšeba „se zrovna očistila/očisťovala od své nečistoty“, tj. to, co se dělo a co příběh vypráví, se dělo v době, kdy Batšeba ukončila svůj menstruační cyklus a stala se opět „přístupnou pro muže“. Po této jmenné větě s dodatečnou informací se vyprávění opět vrací k narativu, a tedy k popisu jednotlivých událostí.

וַיִּשְׁלַח דָּוִד
וַיִּדְרֹשׁ לְאִשָּׁה
וַיֹּאמֶר הֲלֹא־זֹאת בַּת־שֶׁבַע ...
וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים
וַיִּקְחָהּ
וַתְּבוֹא אֵלָיו
וְהָיָה מִתְקַדְּשֶׁת מִטְּמֵאָתָהּ
וַיִּשְׁכַּב עִמָּה
וַתֵּשֶׁב אֶל־בֵּיתָהּ:

Jmenné věty představují pro vyprávění velmi důležitý nástroj, jak zastavit běh děje a popsat scenerii na pozadí děje. Jmenné věty se proto používají často i na začátku vyprávění, kdy popisují „expozici“, tedy počáteční stav, z něhož se bude vyprávění odvíjet. Srov. např. úvod do knihy Rút.